

INTERPRETÁCIA ŽIVOTA

Je rok Božieho slova, tuto obnovu by som chcel zamerať na túto tému. Biblia je niečo viac ako jedna kniha. Je niečím univerzálnym a dobrodružným. Je to dobrodružstvo ľudu uchváteného Bohom. Pri jej čítaní môžeme prežívať podobné duchovné dobrodružstvo. Najlepšie bude, ak začneme podobenstvom "Večer zlatej svadby", ktoré nám mnoho objasní:

„Keď som k nim prišiel, boli sami. Ich deti už odišli. Spolu sme strávili celý večer a bolo to skutočne krásne. Myslel som si, že dobre poznám tých dvoch starých priateľov. Boli to jednoduchí ľudia a žili spolu v radoostiach i ťažkostiach už pol storočia. Lenže onen večer som ich videl novými očami, pretože mi otvorili svoj "trezor". Bola to jednoduchá kartónová krabica, kde bolo uložené všetko: rodinné fotografie, fotografie zo svadby, z prvého svätého prijímania, fotografie prvého úsmevu ich detí, zábery z dovolení a pod. Boli tam ukryté aj zažltnuté pohľadnice, ktoré dostali pri rôznych príležitostiach, ba dokonca z vojny. Podrobne mi všetko vysvetľovali, komentovali a doplňali obrázkami. Celý ich život sa takto postupne premietal cez papiere, ktoré zobrazovali ich rodokmeň. Ožili nielen staré udalosti, ale aj city týchto dvoch ľudí. Dali mi nahliadnuť aj do zamilovaných listov z obdobia ich zasnub. Prečítali sme modlitbičky zložené pri rôznych príležitostiach, dokonca prísahu zo sobáša, tiež nešikovné básničky vnukov i mnohé iné veci.

Večer rýchlo ubehol. Uvedomil som si, že práve v ten večer som opravdivo spoznal tých starých manželov i zmysel ich života. Zaiste, tie fotografie a papiere boli banálne, bez nejakej materiálnej hodnoty. No v ich očiach, ako aj v mojich, sprítomňovali celý ich spoločný život. Každá maličkosť v spomienkach predstavovala nemalú hodnotu a mala svoje nenahraditeľné miesto v ich živote. Akákoľvek drobnosť, ktorú títo manželvia odkladali, nadobudla význam práve vtedy, keď k nej priložili svoj komentár. Všetky detaily sa stali súčasťou ich života. Vďaka komentáru sa životné momentky zmenili na pokorné svedectvo dejín ich života. Vďaka prejavenej dôvere som sa aj ja stal spoločníkom ich životného príbehu.“

Niečo podobné platí aj pre Bibliu. Ona je jednou veľkou pokladnicou, kde sú zhromaždené záznamy historických chvíľ, jednotlivé fragmenty myšlienok, zákonov, básní a skúseností prežívaných vo vzťahu k Bohu. Môžeme študovať ich pôvod, štýl, slovník, štruktúru. Avšak to hlavné, k čomu máme smerovať, je naša spoluúčasť na skúsenostiach tých, ktorí udalosti prežívali a boli ich svedkami.

Interpretácia pre život

Samotné rozprávanie udalosti ešte nehovorí o jej dôležitosti pre nás osobne. Týka sa skôr toho, kto a ako rozpráva a interpretuje. **Mnohé udalosti nadobúdajú pre nás zmysel iba vtedy, keď vstúpia do nášho života.**

Chlapec napríklad môže napísať dievčaťu list, v ktorom jej opíše banálnu vec zo školy. Lenže tento list sa môže stať prvotnou príčinou pre ich stretnutia, rozhovory, ba dokonca vzájomnej lásky či svadby. Význam nadobudol tým, že sa stal prvým kontaktom ich spoločného života. Rovnako priateľ nám môže povedať niečo, čo sa spočiatku zdá byť bezvýznamné a až po čase, v spojitosti s ďalšími udalosťami pochopíme, čo nám chcel vtedy vlastne povedať.

Význam niečoho si často uvedomíme až neskôr, po určitej udalosti alebo vypovedanom slove. Všetky maličkosti z tej starej kartónovej krabice mali hodnotu práve preto, **lebo vydávali svedectvo o spoločnom živote lásky tých starých manželov.**

Je veľmi chúlостivé napísať životopis nejakého slávneho človeka, pokiaľ ešte žije. No po jeho smrti sa vynoria mnohé spomienky, fotografie, svedectvá a štúdie o ňom. Ved' aj my sami po celý svoj život objavujeme a spoznávame vlastnú povahu, záľuby, sklony. Až na sklonku života, možno až vo chvíli našej smrti pochopíme, kto vlastne sme. Až vtedy dokážeme povedať: "Aha, taký som bol."

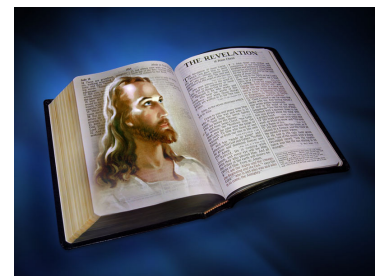
Umelecké dielo

Všetko s čím sa človek stretá, ale aj to, čo zažíva, každá životná situácia má svoju hodnotu. Niektorá má menší iná zase väčší význam. Život človeka sa v jeho každodennosti môže vnímať ako „**umelecké dielo**“. Každý ho svojím spôsobom spoluvytvára a buduje, ale otázka znie: „Rozumie mu? Rozumie svojim situáciám?“ Rozumieť mu znamená chápať jeho jednotlivé významy a hlavne významy, ktoré doň vložil Boh. Interpretovať a poznávať ho je prvoradá úloha každého človeka. Je to veľmi dôležité, pretože z významov sa potom spoznáva zmysel jednotlivých situácií a potom v konečnom dôsledku zmysel života. Čím si vie človek lepšie interpretovať „znamenanie čias“, tým dokáže lepšie odpovedať na otázky, ktoré mu postaví život. Čím lepšie sa mu podarí interpretovať svoj život a dať si naň odpoveď, (napr. na otázky typu: „Prečo sa mi to stalo?“), tým krajší a dokonalejší zmysel života dokáže odhaliť. V dnešnej dobe sa život často interpretuje len materiálne. A preto sú jeho zmysly také povrchné.

Text ako pohľad do zrkadla

Slová vo Svätom Písme sú ako noty - hudba v nich zapísaná existuje len tam, kde ju niekto hrá, a znie tak, akým spôsobom ju práve hrá. Ten, kto sa ho snaží čítať, interpretovať a aktualizovať, je Božím slovom sám čítaný, interpretovaný a aktualizovaný. Ved' Božie slovo je živé a účinné, skúma cítenie a myšlienky srdca a všetko je pred ním nahé a odkryté (Hebr 4,12 n). Evanjelium rozpráva o tom, čo Ježiš hovorí alebo robí pre každého človeka. Tým človekom je sám čitateľ, ktorý je povolaný, aby sám na sebe prežil to, o čom evanjelium rozpráva: v tom, kto ho prijíma s vierou (porov. 1 Sol 2,13), Slovo pôsobí to, o čom hovorí. Človek môže byť rozprávaním zaujatý na troch rôznych rovinách.

- Môže sa obrátiť na **text**, aby presne poznal, aký je, aké sú jeho dejiny, jeho štruktúra, štýl atď. To je prípravný krok. Kto by sa tu ale zastavil, podobal by sa človeku, ktorý by chcel jesť slovo "chlieb" miesto skutočného chleba.
- Môže sa tiež obrátiť na skutočnosť, o ktorej text hovorí: aké je jeho **posolstvo**, ako mu porozumieť, ako ho dnes uvádzať do života atď. To je druhý stupienok, ktorý je potrebný, ale tiež nestačí. Kto by sa zastavil na ňom, bol by ako dieťa, ktoré jej chlieb, a pritom nevie, že ho dostalo od svojich rodičov. Ani to človeka úplne nenasyti!
- Môže sa konečne obrátiť na **Pána**: okrem textu a toho, o čom hovorí, vnímame pozorne toho, kto text vyslovuje. Celé Písmo je vlastne list, ktorý poslal Otec každému zo svojich detí - za každým jeho slovom sa nachádza ten, kto hovorí, keď sa takto vyslovuje, dáva sa. Kto príde na túto tretiu rovinu, našiel toho, po ktorom túži jeho duša.

Pohľad na text:

Analýza textu sa zameriava na slová, na to čo znamenajú, odlišnosť osôb, miest, situácií a času. Skúma čo sa deje. Pozoruje dynamiku, priebeh zmenu. Zmena, ktorá sa realizovala, Reflex čitateľa spočíva v schopnosti odpovedať na tieto otázky:

- Aká je situácia na začiatku textu? Aká je na konci? Čo sa udialo medzi začiatkom a koncom?
- Kde sa dej odohráva? V akom čase?
- Čo robia a hovoria prítomné osoby? Aký je medzi nimi vzťah? Čo nás o nich učí text?
- Kto zmenil počiatkovú situáciu? Aký je výsledok?

Táto analýza umožňuje dobre vidieť realizovaný pohyb v rozprávaní. "Riziko, ktoré existuje, spočíva v tom, že zostaneme iba pri formálnom štúdiu obsahu bez toho, aby sme poukázali na posolstvo textu."

BIBLICKÝ TEXT:

¹³ Blízko bola židovská Veľká noc a Ježiš vystúpil do Jeruzalema. ¹⁴ V chráme našiel predavačov dobytky, oviec a holubov i peňazomencov, čo tam sedeli. ¹⁵ Urobil si z povrázok bič a všetkých vyhnal z chrámu, aj ovce a dobytok. Peňazomencom rozhádzal peniaze a poprevracal stoly ¹⁶ a predavačom holubov povedal: „Odneste to odtiaľto! Nerobte z domu môjho Otca tržnicu!“ ¹⁷ Jeho učeníci si spomenuli, že je napísané: „*Strávi ma horlivosť za tvoj dom.*“ ¹⁸ Židia sa ho opýtali: „Aké znamenie nám ukážeš, že môžeš toto robiť?“ ¹⁹ Ježiš im odpovedal: „Zborte tento chrám a za tri dni ho postavím.“ ²⁰ Židia povedali: „Štyridsaťšesť rokov stavali tento chrám a ty ho postavíš za tri dni?“ ²¹ Ale on hovoril o chráme svojho tela. ²² Keď potom vstal z mŕtvych, jeho učeníci si spomenuli, že toto hovoril, a uverili Písmu i slovu, ktoré povedal Ježiš. ²³ Keď bol cez veľkonočné sviatky v Jeruzaleme, mnohí uverili v jeho meno, lebo videli znamenia, ktoré robil. ²⁴ Ale Ježiš sa im nezdôveril; on poznal každého ²⁵ a nepotreboval, aby mu niekto vydával svedectvo o človekovi. Sám totiž vedel, čo je v človeku.

- O akom chráme Ježiš vraví? V Biblii čítame Jeho slová: „²¹ Ježiš jej povedal: „*Ver mi, žena, že prichádza hodina, keď sa nebudete klaňať Otcovi ani na tomto vrchu ani v Jeruzaleme.*“ ²² *Vy sa klaniate tomu, čo nepoznáte; my sa klaniame tomu, čo poznáme, lebo spása je zo Židov.*“ ²³ *Ale prichádza hodina, ba už je tu, keď sa praví ctitelia budú klaňať Otcovi v Duchu a pravde.*“ (Jn 4,21–23). Takže jeho slová môžeme pokojne chápať aj takto: zborte konečne tento *kamenný chrám* a JA vám namiesto neho v troch dňoch postavím nový, *duchovný*, v ktorom dosiahnete spásu!

Keď sa počne dieťa, je 9 mesiacov v lone matky. Keby sme ho odtiaľ „vybrali“ skôr, asi by ho to zabilo. Ale keby sa odmietlo narodiť? Zabilo by ho to tiež!

Po narodení ho uložíme do kolísky a dáme mu hrkálku. A je to dobré. Ale čo keby takto žilo ešte o dvadsať rokov? Stále by to ešte bolo dobré?

Keď sme mali tak 4 roky, začínali sme prijímať prvé *náboženstvo* – ale toto náboženstvo bolo ešte detské. Nedokázali sme ešte žiť osobné vzťahy a preto aj forma, v ktorej sme ho prijali, bol ZÁKON: niečo splniť, vykonať dodržať...

Najneskôr v 12 rokoch by ale táto detská (pseudo)viera (na úrovni detstva ľudstva – SZ) mala pomaly odumierať. A namiesto nej by sa malo objaviť skutočné kresťanstvo, v ktorom už nie je *človek dodržiavajúci vonkajšie zákony prikázaní*, ale *Boží Syn, žijúci vnútorný zákon Ducha!*

Žiaľ, v praxi asi 95% katolíkov sa vlastne nikdy nestalo kresťanmi a žijú ešte stále túto detskú „vieru“ SZ (Henri Boulad)!!!

Preto nás dnes Ježiš vyzýva: „Zborte už konečne starý kamenný chrám *prikázaní* a ja vo vás vybudujem nový, trvácny, skutočný, *duchovný chrám!!!*“

Ježiš zrušil Zákon prikázaní (Ef 2,15) – tak prečo by sme ešte podľa neho mali žiť? Biblia vraví, že zo skutkov podľa tohto zákona (chodenie do kostola, piatky,...) nebude nikto spasený (Gal 2,16) – tak prečo by sme sa mali práve naň spoliehať? Ježiš nakoniec vraví, že iba ten, kto prijme Ducha a nechá na Ním úplne premeniť (na Božieho syna) bude spasený (Jn 3,3.5n) – tak na čo čakáme???

KOMENTÁR A VYSVETLIVKY:

Predavačom dobytky... – títo ľudia tam v podstate plnili veľmi „bohumilú“ funkciu: predávali dobytok na obety v chráme a zamieňali peniaze, ktoré chceli zbožní veriaci darovať ako obetu na Chrám... V skutočnosti neboli asi priamo v Chráme, ale len na jeho vonkajších nádvoriach. V týchto veršoch (na rozdiel od ďalšej diskusie) sa používa na označenie chrámu slovo *hieron* – takže sa tým asi myslí práve ono vonkajšie nádvorie (možno Nádvorie pohanov).

Strávi ma: (gr. *katafagetai*) – slovo znamená pohltiť niečo, zjesť niečo... Celá veta znie v gréčtine takto: „*Horlivosť Tvojho domu ma pohltí*“.

Znamenie: (gr. *semeion*) – vec, alebo udalosť, ktorá má zvláštny význam, či zmysel. Často sú to celkom obyčajné, prirodzené udalosti: hlad, vojna,... Znamenie ale aj tak nie je udalosť každodenná – na mnohých miestach sa ním označujú Ježišové zázraky a je preto v mnohých prekladoch na týchto miestach aj prekladané slovom „zázrak“. V Jánovom evanjeliu slovo *semeion* nie je iba jednoduchý zázrak. Je to udalosť, ktorá má zvláštnu symboliku a naznačuje viac, než iba moc Ježiša konať zázraky. Všeobecne by sme mohli u Jána toto slovo prekladať spojením: *zázrak so zvláštnym symbolickým významom*.

Zborte tento **chrám:** (gr. *naos*) – na rozdiel od slova *hieron* Ježiš použil toto slovo, ktorým sa označovala veľsvätyňa chrámu – teda miesto, na ktorom podľa viery Izraela spočívala Božia reálna prítomnosť – bol to vlastne akoby „Boží trón“.

... **postavím:** (gr. *egeiró*) – prebudiť, priviesť niečo k jestvovaniu, vyzdvihnúť,... Toto slovo Ježiš používa aj o svojom vstaní z mŕtvych. Náš preklad je v tomto smere trochu zavádzajúci – v skutočnosti sa Ježiš vyslovil podstatne jasnejšie a nehovoril nič o „stavani a murovaní“...

46 rokov **stavali:** (gr. *oikodoméo*) – toto Židmi použité slovo už znamená práve ono murovanie, budovanie domu (od slova *oikos* – dom).

Chráme svojho tela: (gr. *tú nauú tú somatós autú*) – doslova: „o svätyni svojho materiálneho tela“. Ozvena tohto vyznania znie v Kol 2,9: „*Ved' v ňom telesne prebýva celá plnosť božstva*.“

Keď potom **vstal:** (gr. *egeiró*) – tu je použité slovo, ktoré Ježiš použil o „postavení chrámu“ svojho tela. V preklade ale táto zhodnosť slov uniká...

Uverili: (gr. *pisteuó*, hebr. *amana*) – slovo „pistis“ v gréčtine má významy niečoho, čomu je možné dôverovať, na čo sa možno spoľahnúť; dôvera; dôveryhodnosť, spoľahlivosť; sľub. Hebr. ekvivalent „aman“ – označuje istotu, pevnosť a spoľahlivosť skaly. V nifalovom tvare „*neeman*“ znamená niečo pevné a trvalé. Napr. v 1 Sam 2,35: „*Potom si vzbudím verného kňaza, ktorý bude konať podľa môjho srdca a mojej duše. A zbudujem mu trvalý dom; ustavične bude kráčať pred mojím pomazaným*.“ – trvalý dom, hebr. „*Bejt neeman*“.

Ježiš sa im **nezdôveril:** (gr. *episteuen*) – je tu použité to isté slovo *pisteuó*, ktoré je použité v súvislosti s tým, že mnohí uverili v Ježiša. Takže – dalo by sa to zhrnúť takto: „Mnohí uverili Ježišovi, ale Ježiš sám im samotným nedôveroval, pretože poznal ich zmýšľanie“. Je to ozvena slov v Jn7,19: „*Nedal vám Mojžiš zákon? A nik z vás zákon neplní. Prečo ma chcete zabíť?!*“? Kralická Biblia prekladá: „*Ale Ježiš nesvätil seba samého jim*...“.

KOMENTÁR ANGELA SCARANA:

Evangelní text obsahuje dva momenty: Ježiš jednak uznáva hodnotu starozákonného chrámu a kultu (proto očisťuje znesvätený chrám a pronáša vysvetľujúci výrok „nedělejte z domu mého Otce tržiště“), jednak predvída něco nového, nový chrám vzkříšeného těla. Jako byl stan během putování pouští místem setkání s Bohem, tak je nyní Ježiš „stanem“ setkávání (J 1, 14 - podle řeckého textu). Tuto novou Boží přítomnost v Ježíši Kristu je však možné poznat jen díky světlu vzkříšení (v. 22).

K hlubšímu porozumění textu

Text následuje po perikopě o svatbě v Káni. Obě dvě vyprávění mají dva znaky společné: Ježíšovo zjevení a znamení. V prvním textu o svatbě v Káni se totiž píše, že Ježiš zjevil svou slávu (tj. moc, projevenou proměněním vody ve víno). V druhém se Ježiš zjevil tím, že sebe označil jako „nový chrám“, po třech dnech znovu vybudovaný (díky vzkříšení). Další spojnici obou perikop je znamení: proměněné vody, „chrámu Ježíšova těla nově postaveného po třech dnech“.

Kdybychom chtěli dát nějaký název této perikopě, tak určitě bychom nezvolili název běžně rozšířený (očistění chrámu, vyhánění prodavačů z chrámu), které se hodí spíš pro podání zachované u synoptiků (s jiným důrazem). Janovu perikopu bychom asi příhodněji nazvali „Ježiš a jeruzalémský chrám“. Hlavním poselstvím totiž není ani tak očistění, jako spíš pojetí chrámu.

Po hlavní části liturgické perikopy následuje dovětek, souhrnná zpráva o Ježíšově činnosti (v. 23-25).

13 Tímto veršem začíná „janovský kalendář“, který počítá s třemi slavnostmi Velikonoc (2,13 – to se kryje s Velikonocemi prvních tří evangelií; 6,4; 11,55).

14 Před svátky (o svátcích byl už prikázán „klid“) rozkvétal čilý obchodní ruch v nádvoří pohanů. Tato obchodní činnost, sama o sobě nevyhnutelná kvůli zajištění obětí, se však konala v prostoru chrámu, a proto je „odsouzeníhodná“. Očividně se tedy nerozlišuje mezi vnějším a vnitřním nádvořím. Evangelista zmiňuje ovce a skot, nutné k celopalům a pokojným obětem (Lv 1 a 3). Peněžoměnci vyměňovali cizí mince (s nepřipustnou podobiznou římského „Boha-císaře“) za mince použitelné k nákupu obětních zvířat, resp. k poskytování daru.

16 Provozovaný neřád dává podnět k výroku, který se nemusí nutně chápat mesiánsky (v návaznosti na Zach 14,21: „A nebude už kramáře v domě Hospodina zástupů v onen den.“). Ježíš zde hovoří s vědomím synovství. Toto vědomí se bude projevat stále zřetelněji v Janově evangeliu (např. 5,17.19). Evangelistovi zde přitom neleží tolik na srdci průběh události jako takové, jako spíš její význam a následky pro Ježíšovu osobu (jak vyplývá z následných veršů).

17 „Horlivost pro tvůj dům mě stravuje“ (dosl. stráví). Tato citace je ze Ž 69 (v. 10), který byl v prvotní církvi chápán mesiánsky. Tento verš dobře zapadá jak v tomto bezprostředním kontextu lit. perikopy, tak v kontextu následném, kde se hovoří o rostoucím nepřátelství vedoucí k Ježíšově smrti. „Strávení“ můžeme chápat v dvojitým smyslu: vnitřní strávení (vnitřní horlivost projevující se vnějším neohroženým jednáním), ale i vnější strávení způsobené nepřáteli (utrpení a smrt), jako následek horlivé a nebojácné činnosti. Tím spíš je tento SZ citát vhodně používán, že událost očištění chrámu odkazuje na Ježíšovu smrt (a vzkříšení), jak je patrné z prorocství „zbořte tento chrám, a ve třech dnech jej zase postavím“ (v. 19). Navíc je příznačné, že evangelista mění původní minulý čas řeckého překladu SZ na čas budoucí – tím se zřetelněji odkazuje na Ježíšův budoucí úděl.

18 Bez dalšího vysvětlení vystoupí „Židé“, kteří se zde mají chápat jako dohlížitelé nad chrámem. Tito měli funkci pořádkové služby a byla jim podřízená i levitská „chrámová stráž“ (7,32.45). Chrámoví dohlížitelé žádají od Ježíše znamení ospravedlňující jeho konání (viz také 6,30). Toto znamení, které snad splňuje analogickou funkci znamení dotvrzujících autentické poslání starozákonních proroků, by mělo prokázat Bohem propůjčenou „plnou moc“, autoritu k provokujícímu činu očištění chrámu. Tím, že evangelista uvádí žádost o znamení, očividně charakterizuje Židy jako nevěřící, v protikladu k učedníkům, kteří (navzdory tomu, že zatím nechápou) jednou uvěří Písmu a Ježíšovu výroku (v. 22).

19 Ježíš zdánlivě vychází vstříc žádosti chrámových dohlížitelů, ale předkládá zcela jiné znamení, skryté v záhadném a temném výroku. Po formální stránce odpovídá jako starozákonní proroci, kteří nežádka poskytovali znamení pomocí „záhadného výroku“ (Iz 7,10-17). Zároveň však tento výrok odpovídá stylu vyjadřování janovského Krista, který pronáší „zjevující slovo“, jež takřka nutně vede k nedorozumění (3,3; 4,10.32).

„Zbořte (zničte) tento chrám a ve třech dnech jej postavím (vzkřísím)“ – v řečtině se pro „zbořit“ a „postavit“ používají slovesa, která se dají vztáhnout jak na budovu, tak na lidské tělo. Posluchači opět rozumí Ježíšovým slovům v jiném smyslu, „věcně“ o vnějším kamenném chrámu. Ježíšův výrok, oproti jiným novozákonním tvrzením, je příznačný tím, že přisuzuje vzkříšení Ježíšově moci (jinde se hovoří o tom, že Otec vzkřísil Ježíše, případně Duch oživil – v kontextu NZ je vzkříšení tedy dílem všech tří osob Trojice).

20 Námitka Židů se týká „druhého chrámu“, postaveného po návratu z exilu a přestavěného za Heroda Velikého (šlo o tak podstatné zásahy, že vznikla prakticky nová stavba). Protože stavba chrámu začala pravděpodobně r. 20/19 před Kristem, událost očištění chrámu se udála r. 28 (a potažmo poslední Velikonoce r. 30).

21 Na nedorozumění navazuje vysvětlující evangelistova poznámka: tím chrámem je Ježíšovo tělo. Z toho vyplývá, že novým místem uctívání (liturgie), pravým domem Božím (srv. 1,51) je Ježíš. Teprve v jeho chrámu je možné uctívat „v Duchu a v Pravdě“ (4,23 – Pravda v Janově evangeliu je samotný Syn, ve kterém se odkrývá Bůh). U Jana však ještě nenacházíme pavlovskou teologii o chrámu Kristova těla, církve.

22 Vzkříšení vrhne na Ježíšovo slovo nové světlo, potvrzené také Písmem.

23 Divy, patrně uzdravení, nejsou zde detailně popsána, protože zřejmě neměla význam pro zjevení dalších podstatných rysů Kristovy identity (na rozdíl od znamení v kap. 5-9). Zřejmě se tím obratem „mnozí uvěřili v jeho jméno“ chce jen poukázat na víru (naději) v Krista jako

„pomocníka v lidských potřebách“ (uzdravovatele) a politického osvoboditele (viz 6,14), v souladu s tehdejšími představami očekávaného Mesiáše. Nepoukazuje se tedy na „plnou víru v Krista“ (Kristus se bude teprve zjevovat).

24 Ježíš je obezřetný a nikomu se nesvěřuje, tj. nezjevuje „celou pravdu o sobě“ (toto zjevení bude postupně následovat). Důvod této obezřetnosti je typicky janovský: Ježíš zná všechny dokonale (srv. 1,48), tzn. zná jak ty, kdo v něj nevěří (srv. 5,42), tak také ty, kdo „věří“. On však zároveň ví, že kladný postoj lidu je povrchní a nedostatečný, zakládající se jen na divech – a takový nadšenecký postoj není ještě přiměřený k přijetí „celé pravdy“. Právě následující dvě kapitoly (rozhovor s Nikodémem a se Samaritánkou) ukážou, jak je těžké přejít z povrchního poznání (Nikodém: „ty jsi Učitel“; Samaritánka: „ty jsi Žid, prorok“) k hlubšímu vhledu do Ježíšovy osoby – jednotlivec potřebuje trpělivé doprovázení a nasměrování.

25 Kristus není odkázaný na soud druhých, protože má dar poznání srdce. Tím se blíží samotnému Bohu, kterému se v SZ často přisuzuje znalost člověka „skrz na skrz“ (Ž 139,1-4; Jer 11,20).

K úvaze

Velikonoce, původně zemědělský svátek přejití od zimních k jarním pastvinám, dostávají ve SZ náplň novou (přejití z egyptského otroctví do svobody, do zaslíbené země), a ještě hlubší v NZ (přejití z otroctví starého člověka ke svobodě dítěte Božího, přejití ze života starého k novému). A proč si připomínat smysl Velikonoc v postní době? Protože to je cíl tohoto období, cíl, který máme mít stále před očima, abychom kráčeli správným směrem. Velikonoce nám tedy napovídají, kudy se v postní době ubírat (tj. od čeho k čemu *přecházet*). Obsah Velikonoc je přitom možné rozebrat z mnoha úhlů. Evangelium se dnes soustřeďuje na jeden aspekt: *přejití* z chrámového kultu ke kultu v chrámu Ježíšova těla.

Přesněji vzato evangelní text obsahuje dva momenty: Ježíš jednak uznává hodnotu starozákonního chrámu a kultu (proto očišťuje znesvěcený chrám a pronáší vysvětlující výrok „nedělejte z domu mého Otce tržiště“), jednak předvídá něco nového, nový chrám vzkríšeného těla. Tam, kde je skutečnost, už není třeba předobraz. Ta pravá liturgie, uctívání v Duchu a v Pravdě, se bude konat v „novém Božím domě“ Ježíšova těla.

Toto evangelium může snadno připadat jako samozřejmé a neaktuální (vždyť sotva kdo by přinesl Bohu jako oběť býka nebo by putoval do Jeruzaléma ...). Pozornější čtenář však odkryje velkou výzvu: očistit svůj vztah k Otci od nánosů a od „bagatelizování“, nově objevit, že v Kristu (a jen v něm) smím přistoupit k Otci. Není to vůbec samozřejmé, že *smím* vejít do svatyně Boží přítomnosti: mnohá pokolení se totiž nemohla těšit z takové výsady. Ale já mohu přijít až k trůnu milosrdenství, až před samotnou Otcovu tvář! Už toto ujištění by mi mohlo vyrazit dech. Mám přístup do chrámového nádvoří, ba dokonce do velesvatyně (do té skutečné, ne jen předobrazné), kam mohl jen velekněz jednou za rok. Bez obětních zvířat, bez krve kozlů a býků! Mohu (zadarmo a bez investice) až do samotného nitra Boží přítomnosti, až před jeho tvář. Ta cesta do velesvatyně, pečlivě strážena cherubíny s plamennými meči, je nyní konečně otevřená. Mohu před Otcovu tvář. A ještě úžasnější je to, že tato tvář je ke mně obrácená, rozjasněná, usměvavá. Není to tedy tvář ode mě odvrácená, rozzlobená, zachmuřená. Je to tvář Otce, který se s radostí dívá na své dítě, se zalíbením poslouchá jeho blekotání (naši koktavou modlitbu) a s ještě větší potěšením mu dává dobré dárky.

Přitom nesmím zapomenout, že právě Ježíš je jediným chrámem živého Boha. Jen „v Ježíši“ mohu tedy přebývat v Božím nádvoří, ba dokonce ve velesvatyni („v Božích hlubinách“). A jak to konkrétně uskutečnit? Co to znamená „v Ježíši“? Jednoduše to znamená přijmout Krista do svého života: přijmout vážně, že on svůj život dal *za mě*. Každý objev, že Kristus dal život za mě, za všechny moje nevěrnosti (a právě za ty, které mě teď tíží), mě vrhá do náručí Otcova. Jistota, že v Kristu mám odpuštění (a ne odsouzení), přijetí (a ne odmítnutí a nezájem), mi dodává důvěru přistoupit k Otci. A z pohledu na tak štědrého a mocného Otce se rodí úcta, úžas (že v Kristu vykonal tak mocný čin, přesahující slavné vysvobození z Egypta), vděčnost (že mi dal tak nádherný dar svého Syna, že si mě tak zamiloval ...), klanění a chvála (že je tak veliký). Vrcholem této liturgie je dar sebe sama („oběť živá“ – Řím 12,1), v síle Ježíšova sebedarování.

To je ta nová bohoslužba... v novém chrámu.